

פרשת ראה תשפג – איך מפעילים את הבחירה החופשית בשיטפון החיים?

1. **דברים יא:** ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלוקים אחרים אשר לא ידעתם.

ילקוט שמעוני ריש פרשתנו: שמא יאמרו ישראל הואיל ונתן המקום שתי דרכים – דרך החיים ודרך המוות - נלך באיזו שנרצה? תלמוד לומר: 'ובחרת בחיים'. למה הדבר דומה? משל לאחד שהיה יושב על פרשת דרכים והיו לפניו שני שבילים, אחד שתחילתו מישור וסופו קוצים, ואחד שתחילתו קוצים וסופו מישור. היה מודיע את העוברים ושבים: השביל הזה תחילתו קוצים בשתיים ושלוש פסיעות ואולם סופך לילך למישור. השביל הזה תחילתו מישור בשתיים ושלוש פסיעות ואולם סופך לילך לקוצים. כך אמר משה לישראל: אתם רואים את הרשעים שהם מצליחים בשנים ושלושה ימים בעוה"ז וסופן ללקות באחרונה, כי לא תהיה אחרית לרע. ואתם רואים צדיקים שמצטערים בעולם הזה בשנים ושלושה ימים וסופן לשמוח באחרונה, שנאמר להיטבך באחריתך.

קול אליהו ריש הפרשה: מה שאמר 'נותן' ולא 'נתתי', דאם אמר נתתי הווא אמינא שהבחירה בדרך טוב הוא דווקא בתחילת הבחירה, אבל אם בירר דרך הרע - אין לו תקנה. לכך אמר הכתוב 'נותן' לשון הווה, שאמר הקב"ה: כל ימיך עד תשלום ימיך, יש לך ברירה לבחור בדרך הטוב.

רמב"ם תשובה ה: אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומות העולם ורוב גולמי בני ישראל, שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע - אין הדבר כן, אלא כל אדם ראוי להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם בן נבט, חכם או סכל, רחמן או אכזרי, כילי או נדיב ... דבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה, שנאמר ... 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', כלומר שהרשות בידכם וכל שיחפוץ האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה - בין טובים בין רעים.

2. **רמב"ם הלכות תשובה ו:** לפיכך כתוב בתורה 'ואני אחזק את לב פרעה', לפי שחטא מעצמו תחילה ... נתן הדין למנוע התשובה ממנו ... ולפיכך חיזק ה' את לבו. **שם ד-ה:** כעניין זה שואלים הצדיקים והנביאים בתפילתם ... אל יגרמו לי חטאי למונעני מתשובה, אלא תהיה הרשות בידי [לשוב בכל מקרה] עד שאחזור ואבין דרך האמת ... שמידה זו בכל אדם, שכל זמן שהוא נמשך בדרכי החכמה והצדק מתאוה להם ורודף אותם [וכן להיפך, שמפסיק לרדוף אותם].

3. **שמות ג:** ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים... וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש ... לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אלהם ... אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני והחתי .. ארץ זבת חלב ודבש: ובאת אתה וזקני ישראל אל מלך מצרים ואמרתם אליו... נלכה נא דרך **שלושת ימים במדבר ונזבחה לה' אלוקינו - אברבנאל ג השאלה השש עשרה:** איך ציווה יתברך למשה רבנו שיאמר בשמו דבר כזב ושקר?

אלשיך ה,ג: אם הייתי אומר שישלח לעולם ביד חזקה, לא הייתה אשמת סירובו סיבה לכל המכות. כי לא ייפלא שימאן להפסיד שישים רבוא עבדים לעולם. על כן אמרתי דרך זה, שעל כן בסרבו - ראוי להכותו מכות גדולות להודיע את ידי וגבורתי לישראל.

אגרות קודש כח, אגרת י'תתנט: מי שנולד אדם – אי אפשר שישנה זה ולא תועיל כל הצהרה מצדו שאינו אדם ... ומובן שלא שייך בזה בחירה חופשית. כי בחירה חופשית ניתנה לאדם בנוגע להנהגתו במעשה, דיבור ומחשבה.

4. **פרי עץ חיים שער ר"ה א:** אלול הוא ראשי תיבות 'אנה לידו ושמתי לך' (שמות כא, יג) - **ליקוטי שיחות ב עמוד 626:** ה' אומר ליהודים: אני נותן לכם 29 ימים [חודש אלול] שבהם אפשר להיקרע מכל ההרגלים השליליים וההנהגות הקודמות – 'ונס שמה', עליכם לברוח לתוך סדר והנהגה של חודש אלול ולהתיישב שם .. ובמילא הדבר יהיה למקלט מגואל הדם, מכל הקטרוגים.